

ዘባ ቀርኒ አፍሪቃ፡ ፈጠርዎ ዘሎ ረስኒን ጽልዉኡን

ዘባ ቀርኒ አፍሪቃ ማእከል ስሕበት ጂኦ-ፖለቲካዊ ዓለምና እንዳገኘን ይመጽእ ኣሎ። ኣብዚ ፖለቲካውን ቁጠባውን ማሕበራውን ቅልውላዎት ዘለዎ ዘባዊ ረስኒ ፡ ፈጠርዎ ዘሎ ኣይሊ ስሕበት፡ ቀንዲ ተሓታቲ ኮይኑ ዘሎ እቲ ጃንዳ ማለሊት ብተኸታታሊ ኣብ ልዕሊ ፈደራላዊ መንግስቲ ኢትዮጵያን ኤርትራን ዝወልዓቶ ነብሱ ቅትለታዊ ወተሃደራዊ ስጉምቲ ኮይኑ፡ ሓደ ካብቲ ቀንዲ ናይዚ ዘባ ቀርኒ አፍሪቃ ስግኣት ፈጠሩ ዘሎ ጉዳይ ድማ እዩ። ኣብ ልዕሊ ዝኾነ ጥዑይ ኣእሙር ዘለዎ ወዲ-ሰብ ዝለዓል እዋናዊ ሕቶ እንተሃልዩ ድማ፡ ወያነ ምስቲ ዘለዎ ኣዝዩ ዝተዳኸመ ወተሃደራውን ቁጠባውን ማሕበራውን፡ ቁመና ኣብ ግምት የእቲካ፡ እዚ ናይ ሕጂ ሳልሳይ ወራር ኣበጊሳቶ ዘላ፡ ብዝኾነ ወተሃደራዊ ስነ-ፍልጠት ዘይምኽኑይ፡ ግጉይ ቅማረ ዘለዎ፡ ነዚ ንዕዘበ ዘሎና፡ ኣብ ልዕሊ መንእሰያት ትግራይ ዝወርድ ዘሎ ህልቂት ከስዕብ ተኸእሎ ከምዘለዎ እንዳተፈልጠ፡ እንታይ ስለዝተኣማመነት እያ ነዚ ኹናት ከተበግሶ ዝደፈረት ዝብል እዋናዊ ሕቶ እዩ?

ስርዓት ወያነ፡ ብሰናቡእ ኣኸደምቱ ዘተንፍስ፡ ኣእሙርኡ ብኣጉል መብጽዓ ምምስራት ዓባይ ትግራይ ዝተሰርቀ፡ ኣብ ታሪኽም ኣድብዮም ክዋግኡ ዘይክእሉ፡ ዕሱባት ምትእኽኻብ ጉጅለ ዓድዋ ምጅናም ኩሉ ብቐረባ ንኩነታት ወያነ ዝከታለል ዝፈልጦ ሓቂ እዩ።

እዚ ኣብዚ እዋን ተወሲዱ ዘሎ ንሕስያ ዘይብሉ፡ ጨካን፡ ዳግማይ ንመንእሰያት ትግራይ ኣብ ምጽናት ዓቢ ገበን ክፍጽም ምጅኑ እንዳተፈልጠ፡ ዝኣተዎ ሳልሳይ ወራር እምበኣርከስ፡ ፍሉይ ተልእኾ ከምዘለዎ እዩ ዘረድኣካ። ከምቲ ኣብ ናይ መጨረሻ ምስጢራዊ ኣኼባኣም ዝገምገምዎ ተልእኾኦም “ዛዛሚ ምዕራፍ” ኮይኑ፡ ቅድሚ ነብሶምን ፍልስፍንኦምን ካብ ምድሪ ተሓኺኾም ምጥፍኦም ግን ለኪሞም ክኸዱ ከምዘለዎም እዩ እቲ ብላዕሊ ተዋሂብዎም ዘሎ መምርሒ።

ኣኸደምቲ ወያነ፡ ብድሕሪ ሕጂ፡ ወያነ ዝኾነ ዓይነት ተልእኾ ተዋሂብዎ፡ ከምቲ ንዝሓለፉ ሰላሳ ዓመት መመላእታ ከድምዖ ዝጸንሑ፡ ከድምዕ ከምዘይክእል ኣብ መደምደም እኳ እንተበጽሑ፡ እዚ ሳንብኡ ዝጸንቀቑ፡ ዕሱብ ከዳሚ ስርዓት፡ ናብዚ ሕጂ ኣትይዎ ዘሎ ዛዛሚ ኩናት ንኸኣቱ ዝደረሸ ምስጢር ግን፡ ዘባ ቀርኒ አፍሪቃ ካብ ዓብላልነት ኣኸደምቱ፡ ሓንሳብን ንሓዋሩን ከይወጸ እንከሎ፡ እቲ ዘባ ኣብ ቀጻሊ ቅልውላው ምእንቲ ክጸንሕ ዝዓለመ ዝተዋህቦ ተልእኾ ኣብ ምፍጻም እዩ ዘሎ።

እቲ ጌና ዘይተፈተሸ ዘሎ ምስጢር፡ እቶም ኣብ ውሽጢ ክልል ትግራይ ዓስኪሮም ዘለዉ ብስም ዘይመግስታውያን ማሕበራት ዝፍለጡ፡ ብዙሓት ናይ ግብረ-ሰናይ ኣካላት ፡ ናይ ኹናት ኣማኸርቲ ኮይኖም ዝነጥፉ ዘለዉ ሰለይቲ፡ ዝወሃብ ወተሃደራዊ ምድላዎትን መምርሒታትን ክቃላዕ ጊዜኡ ዝኣኸለ ኮይኑ ይስምዓኒ። ብመንገዲ ዓለማዊ ፕሮግራም ምግቢ ንሰብኣዊ ረዲኤት ተባሂሉ ክኣቱ ዝጸንሐ ነዳድን፡ ስንቅን፡ መድሓኒትን፡ ኣብ መዓላ ናይቲ “ዛዛሚ ምዕራፍ” ዝኾነ ወተሃደራዊ ተልእኾ ብምውዓል፡ ዓቕሚ ወያነ ክሳብ ዝጸንቀቑ፡ ኣብ ውሽጢ ኢትዮጵያ ቅልውላው ምፍጣር ዝዓለመ ተልእኾ የሰላስሉ ከምዘለዉ፡ ብዙሓት ናይዚ ዘባ ፖለቲካዊ ኣፍልጦ ቅርበት ዘለዎም ሰባት ይገልጹ። እቲ ምስጢራዊ ሰዉር ተልእኮ፡ ብዝኾነ ዋጋ፡ ዘባዊ ዘይምርግጋእ ፈጠርካ፡ ካብኡ ናቡኡ ድማ ንኤርትራ ኣብቲ ጉዳይ ስሒብካ ብምእታው፡ ዘባዊ ቅልውላው ዘለዎ መልክዕ ንምትሓዝ ስለዝኾነ፡ ንወያነ ክሳብ መጨረሻታ ጸንቂቕካ ምጥቃም፡ ዝብል ስልቲ ጂኦ-ፖለቲካዊ ሰረት ዘለዎ ውዲት ይካየድ ከምዘሎ ብዙሕ ሓተታ ዘድልዮ ኮይኑ ኣይስምዓንን።

ምምሕዳር አሜሪካ ናይዚ ነውራም ተልእኾ ዋና ምዃና ብዙሓት ፖለቲከኛታት ይገልጹ። ዕሸላት ትሕተ-ዕድመ መንእሰያት ብስርዓት ወያነ ተገዲዶም ኣብ ኹናት እንዳሃለቹ እንከለዉ፡ እታ ብሰብአዊ መሰላት ተጣባቂት እየ እንዳበለት ነዛ ዓለም ኣይትጽርኒ ትብል አሜሪካ፡ እንታይ ኮይና ዓይኖን ኣፋን ተለጉሙ? ኢልካ ክሕተተ ዘለዎ ኣገዳሲ ጉዳይ እዩ። ትሕተ-ዕድመ ኣብ ኹናት ምስላፍ፡ ኣብ ሕጊ ዓለም ገበን ጥራሕ ዘይኮነ፡ ኢ-ሰብአዊ ተግባር ምዃኑ ፈሊጦም ንስርዓት ወያነ ክውግዙን ዓገብ ክብሉን ምስተገብኡ። እንተኾነ ሕቡእ ተልእኾኦም ክሳብ ዝፍጸም ርእዮም ከምዘይርኣዩ፡ ሰሚዖም ከምዘይሰምዑን ከምዘኾኑ ኣብ ታሪኽም ዝምስክሮ ሓቂ እዩ።

ምምሕዳር አሜሪካ፡ ቀልበም ኣብ ልዕሊ መንግስቲ ኤርትራ ጥራሕ እዩ ኣቕኒዑ ዘሎ። እዚ ናይ ኢትዮጵያ ኩነታት፡ ውሽታዊ ኩነታት ኢትዮጵያ ካብ ምዃን ጥራሕ ሓሊፉ፡ ዘባዊ መልክዕ ኣትሒዞም፡ ንኤርትራ ኣብቲ ጉዳይ ኣሊኹም፡ ዳግማይ ዝተፈላለዩ ባይንኣዊ ቁጠባውን ዲፕሎማሲያውን እገዳታት ከሓድሱን፡ እንተኾነሎም ድማ፡ ሕጋውነት ዘለዎ ክስን ውግዛን ኣብ ባይታ ብምንጻፍ፡ ቅልጡፍ ወተሃደራዊ ስጉምቲ ከውስደም ዘኸእሎም ኩነታት ንምፍጣር ዝዓለመ፡ ኣብ ርቡድ ሃዋህው ይርከቡ ስለዘለዉ፡ ድማ እዩ ንወያነ ናይ መጨረሻ ዓይኒ-የብለይ፡ ስኒ-የብለይ ዝዓይነቱ ዕሙት ወራር ንኸካይዱ ዝተኣልመ ኩናት ክካየድ ብድሕሪ መጋረጃ ኮይኖም ዘጎሃህሩ ዘለዉ። “ዘይስንኻ ሑጻ ቆርጥመሉ” ዝብል ምስላ የዘኻኸረካ።

ኣምባሳደር አሜሪካ ኣብ ኢትዮጵያ ነበር ቲቦር ናጂ፡ ኣብ ሓደ ኣጋጣሚ ብ26 መጋቢት 2021 ምስ ቢቢሲ ኣብ ዝገበሮ ቃለ-መሕትት፡ ከምዚ ክብል፡ ናይ ኤርትራ ኣብዚ ኹናት ከም ዋና ተዋሳኒት ከምዘላ ገደሩ ከቕርባ ፈቲኑ ነይሩ “ እዚ ሕጂ ኤርትራ ትገብሮ ዘላ ምትእትታው፡ ብስንኪ ናይቲ ኣብ 1998 ዝወልዓቶ ኩናት፡ ንዝወረዳ ስዕረት ሕነ ንምፍዳይ ንወሃት ካብ ስልጣን ንምእላይ፡ እተካይዶ ዘላ እዩ” ክብል፡ ካብ ሓደ ዲፕሎማሲኛ ዘይትጽብዮ፡ ኣዝዩ ምስ ኣብ ባይታ ዘሎ ሓቅነት ዘይከይድ ሓሶት ክትሰምዕ እንከለኻ፡ ፖሊሲ ምምሕዳር አሜሪካ ክሳብ ክንደይ ተሃስዩ ከምዘሎ ዘረድኣካ እዩ።

ብተወሳኺ እዚ ባዓል ስልጣን፡ኣምባሳደር ቲቦር ናጂ፡ ኣብ ሓንቲ “ኣዋሳ ጋርዲያን” ዝተባህለት መጽሔት ኣብ ዝሃበ ቃለ-መሕትት “ ኣብ ኢትዮጵያ ኣምባሳደር ኣብ ዝነበርኩሉ እዋን፡ ብውልቀይ ንኢሳያስ ተቐይመሉ እዩ። ምክንያቱ ፡ ኣብ 1998 ብፍላጥ ነቲ ኹናት ስለዝጀመሮ. . .ክብል” ከይሓነከ ኣብ ኣእሙሮኡ ኣስፊርዎ ዘሎ ዝንቡዕን ጌጋን ኣተሓሳስባ ምዝራቡ መርኣያ ናይቲ፡ ሓደ ካብቲ ንናይ ወጻኢ ፖሊሲ ምምሕዳር አሜሪካ ናብ ዝንቡዕ መንገዲ ዝመርሑ ዘለዉ ምክንያታት ምዃኑ የብርሃልካ።

ኤርትራ ኣብ ዘባና ሰላምን ርግኣትን ንኸሰፍን፡ ሰፍ ዘይብል ዋጋ ዝኸፈለት ሃገር እያ። ካብ ሓርነታዊ ቃልሲ ህዝቢ ኤርትራ ጀሚርካ፡ ኣብ ሓድነት ኢትዮጵያን፡ ሱዳንን፡ ሶማሊን ዝገበረቶ ኣበርክቶ ኣብ መዝገብ ታሪኽ ዘባና ናይ ክብሪ ቦታ ሒዙ ተሰኒዱ እዩ። ተራን ኣበርክቶን ኤርትራ ኣብ ዘባና ዋጋ ስለዝተኸፍሎ ድማ፡ መጻኢ ወለዶታት ብግቡእ ክርድእዎ ክስተማቕርዎን እዮም። ካብ ዘባና ሓሊፉ’ውን ንመሰሎምን ወነንቲ ዛዕብኦምን ዝኾኑ ኣህዛብ ኣፍሪቃ ክስዕብዎ እዮም። ጂኦ-ፖለቲካዊ ዓለምና እንተለወጠ ይመጽእ ስለዘሎ፡ ኣፍሪቃውያን ካብ ስዉር-መግዛእትነት ክገላገሉ ጊዜኡ ዝኣኸለ ኮይኑ ይስምዓካ።